

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 2513
Tarih : 23.05.2019

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 23/05/2019 16:10
Sayı: E-120.10-00000478591

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ulusal makamların eylem ve işlemlerinin ikincil de olsa uluslararası bir mahkeme denetimine tabi tutulmasının hayata geçirilebilmesi, ortak bir demokrasi anlayışının yaratılması, uygulanması ve geliştirilmesi için elzemdir. AIHM gibi uluslararası kuruluşların kararlarının uygulanması önündeki engellerin kaldırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

Tuma ÇELİK

Mardin Milletvekili

GEREKÇE

Ulusal makamların eylem ve işlemlerinin ikincil de olsa uluslararası bir mahkeme denetimine tabi tutulmasının hayata geçirilebilmesi, ortak bir demokrasi anlayışının yaratılması, uygulanması ve geliştirilmesi için elzemdir.

Anayasanın 90. Maddesine göre; Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle ve milletlerarası kuruluşlarla yapılacak andlaşmaların onaylanması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağlıdır. Ekonomik, ticarî veya teknik ilişkileri düzenleyen ve süresi bir yılı aşmayan andlaşmalar, Devlet Maliyesi bakımından bir yüklenme getirmemek, kişi hallerine ve Türklerin yabancı memleketlerdeki mülkiyet haklarına dokunmamak şartıyla, yayımlanma ile yürürlüğe konabilir. Bu takdirde bu andlaşmalar, yayımlarından başlayarak iki ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulur. Milletlerarası bir andlaşmaya dayanan uygulama andlaşmaları ile kanunun verdiği yetkiye dayanılarak yapılan ekonomik, ticarî, teknik veya idarî andlaşmaların Türkiye Büyük Millet Meclisince uygun bulunması zorunluğu yoktur; ancak, bu fıkra göre yapılan ekonomik, ticarî veya özel kişilerin haklarını ilgilendiren andlaşmalar, yayımlanmadan yürürlüğe konulamaz. Türk kanunlarına değişiklik getiren her türlü andlaşmaların yapılmasında birinci fıkra hükmü uygulanır. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz.

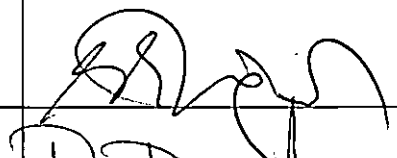
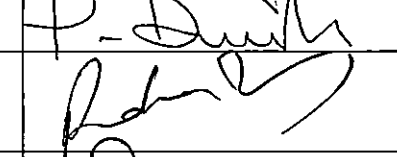
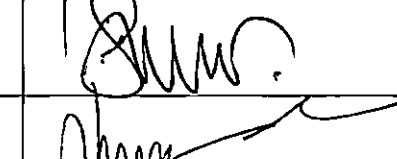
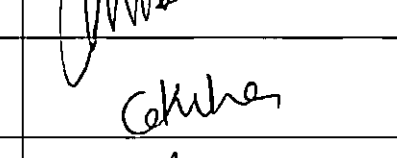
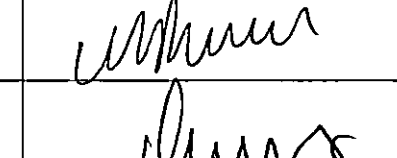
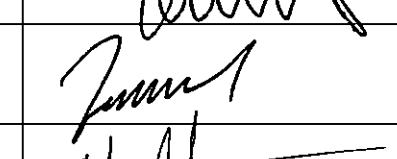
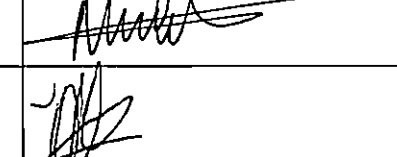
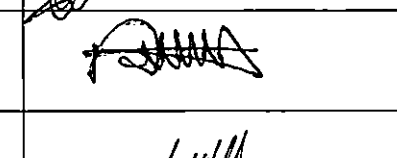
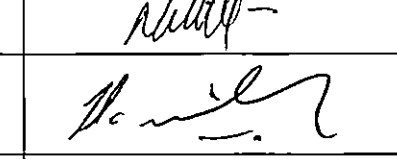
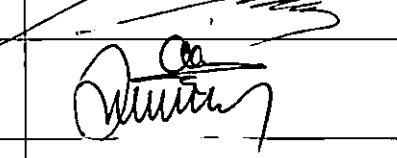
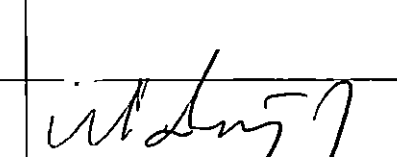
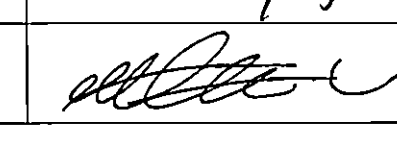
Anayasanın 90. Maddesine bağlı kalarak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (AİHS) 46. Maddesine göre, mahkeme kararları bağlayıcıdır. "Akit devletler taraf oldukları davalarda mahkemenin nihai kararına uymayı taahhüt" etmiştir.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Strasbourg'da yayınladığı 2017 yılına ilişkin rapora göre Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) kararlarını uygulamayan ülkeler arasında başı çekiyor. Rapora göre Türkiye mahkemenin hakkında verdiği bin 500'den fazla kararı henüz uygulamaya geçirmemiş durumda. Rapora göre Türkiye aynı zamanda geçen yıl 11 milyon 600 bin Euro ile en fazla tazminat ödeyen üçüncü ülke oldu.

Uygulanmayan kararların ülke ekonomiyeye verdiği zarar açık ve net görünürken, insan hakları konusunda içinde bulunduğumuz durumu da gözler önüne sermektedir. Çoğulcu ve bağımsız siyasi tartışmaların yürütülemediğinin önemli bir örneğidir uygulanmayan AİHM kararları.

Önceki dönem HDP Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'ın davası ise AIHM kararlarında uygulanmayan örnek davalardan biridir. AIHM kararında, Demirtaş'ın "makul bir şüpheyile" gözaltına alındığını ve tutuklandığını kabul ediyor. Ancak ulusal mahkemelerin Demirtaş'ın tutukluluğunu 'yeterli' gerekçeleri olmadan uzun tuttuğuna hükmediyor. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AIHS) 5. Maddesi'nde, kişilerin gerekli haller dışında ve yasanın öngördüğü usule uygun olmadan özgürlüğünden yoksun bırakılamayacağı kaydediliyor. AIHM kararında, dava öncesi tutukluluk süresinin uzun olmasının Demirtaş'ın Türkiye'de Meclis'teki siyasi faaliyetlerde yer alamamasına neden olduğunu, bunun da ifade özgürlüğü ile seçme ve seçilme özgürlüğüne haklı olmayan müdahale anlamı taşıdığını belirtiyor. AIHM, Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 18. Maddesi'ni ihlal ettiğine karar verdi.

AIHM gibi uluslararası kuruluşların kararlarının uygulanması önündeki engellerin kaldırılması Meclis araştırılması açılması elzemdir.

1	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	
2	PERO DUNDAR	MARDİN	
3	RIDVAN TURAN	MERSİN	
4	ŞEVİN COŞKUN	MUŞ	
5	MENSUR IŞIK	MUŞ	
6	GÜLISTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	
7	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	SIİRT	
8	SIDIK TAŞ	SIİRT	
9	NİMETULLAH ERDOĞMUŞ	ŞANLIURFA	
10	NUSRETTİN MAÇIN	ŞANLIURFA	
11	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
12	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	
13	NURAN İMİR	ŞIRNAK	
14	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	
15	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	
16	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	
17	MUAZZEZ ORHAN	VAN	
18			
19	MURAT SARISAÇ	VAN	
20	TAYİP TEMEL	VAN	